

MORGENDIENST

zondag 12 april 2026, 2^e zondag van Pasen (Quasimodogeniti)
Wedderwegkerk, Oude Pekela
voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Aanvangslied : *Psalm* 111: 1, 2

Moment van stilte

Groet

Gebed voor de wereld

Glorialied : *Lied* 657: 1, 4

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Lezing uit het Oude Testament : Genesis 8,6-16¹

Zingen : 'Het water steeg wel hoog' (*Alles wordt nieuw* 1,3)

Lezing uit het Nieuwe Testament : Johannes 20,19-23²

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,
DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : *Lied* 644: 1, 2

Preek

'Als Pasen en Pinksteren op één dag vallen...' Als we dat zeggen, bedoelen we dat iets waarschijnlijk niet gaat gebeuren. Want we weten allemaal dat er tussen Pasen en Pinksteren zeven weken zitten. Pinksteren is de 50e dag van Pasen – zo tellen we in de kerk.³

Maar kennelijk telt de evangelist Johannes weer anders. *Als het laat is op die dag...*, hoorden we. 'Die dag' is dezelfde dag waarop Maria in de graftuin haar meester ontmoet als de levende. En op de avond van *die dag* ontvangen Jezus' leerlingen nu *een heilige Geest*. Dus: bij Johannes vallen Pasen en Pinksteren wèl, en bovendien onmiddellijk, op één dag. Wat moeten we daarmee? Wat heeft dat ons te zeggen?

–

Laten we beginnen bij Noach. Die telt eerst veertig dagen en veertig nachten. Dan telt Noach

¹ [Naardense bijbel](#) (2024) – bewerkt

² [Naardense bijbel](#) (2024) – iets bewerkt.

³ Overigens precies zoals de synagoge telt van [Pesach](#) (Pasen) naar [Sjavoet](#) (Wekenfeest): de [Omer-telling](#) (zie [Leviticus 23,15v](#)). De kerk heeft dat met feesten en al overgenomen en aangepast.

driemaal zeven dagen, voordat hij het grote luik van de ark opent. Daar staat zelfs een precieze datum bij op de Joodse kalender. Het verhaal is precies een heel jaar verder vanaf het moment dat de zondvloed begon totdat de ark weer opengaat.⁴

Zolang wij proberen die tijdrekening netjes op onze tijdmeting te plakken, komen we er niet uit. Daar gaat het dan ook niet om. De boodschap is dat alles gebeurt op Gods tijd, en dat die tijdrekening niet synchroon hoeft te lopen met de onze. De bijbel leert ons vooral om te tellen op een manier die zelden klopt met onze boekhoudingen.

De kerk heeft dat begrepen wanneer ze de weken voor Pasen telt als veertig dagen. Want zes weken hebben twee-en-veertig dagen. Maar wanneer we de vier dagen vanaf Aswoensdag erbij tellen en de zes zondagen juist niet meetellen, komen we inderdaad op veertig dagen. Ook de kalender van de kerk hoeft niet netjes synchroon te lopen met die van alledag.

Alles heeft zijn tijd en aan elke tijd is een grens gesteld. Dat betekent niet dat wij dan maar lijdzaam moeten afwachten tot alles vanzelf gebeurt. Zeker niet. Maar Noach doet dat eigenlijk wel: hij komt pas in beweging als God het hem rechtstreeks opdraagt.

Hij had allang uit de ark kunnen gaan, want de aarde is al droog. Er groeien zelfs al olijven, had hij van de duif kunnen leren. Maar hij wacht eerst op het bevel van God. Hij geeft daarmee geen goed voorbeeld, want God verwacht toch echt dat mensen hun eigen verantwoordelijkheid en gezonde verstand gebruiken.

Maar goed, er komt tenslotte beweging en de aarde, schoongewassen door de vloed, kan weer opbloeien en leven voortbrengen.

-

Het Evangelieverhaal van deze morgen lijkt over iets anders te gaan, maar toch zit er een verbinding wanneer we nauwkeurig lezen. Nauwkeurig lezen betekent dat je ook let op wat er *niet* staat en dat je oog hebt voor de verwijzingen naar wat eerder en elders is geschreven.

Ook hier gaat het om de juiste tijd: *die dag*. Dat is: die dag in het verhaal van Jezus waarop het graf leeg blijkt te zijn en Maria haar Heer ontmoet. Maar dat is ook: de eerste dag van iedere week. Johannes heeft het niet alleen over een bepaald tijdstip, iets wat vele jaren eerder zich afspeelde, maar juist ook over een tijdstip dat zich iedere week herhaalt: de eerste dag,

⁴ Op de [Joodse kalender](#) begint een maand met nieuwe maan, zoals een nieuwe dag ook begint met het verschijnen van de maan (dus 's avonds). Joods nieuwjaar (*Rosj hasjana*) valt in onze maand september en daarmee begint de maand *tisjri*. De tweede maand is dan *chesjvan*. Dat is de jaartelling die het jodendom tegenwoordig volgt. Maar volgens de Torah is de maand *nisan* de eerste ([Exodus 12.1v](#)). En dan zou het hier gaan om de datum *iar 27*, die in 2026 samenvalt met 14 mei en dat is op de christelijke kalender Hemelvaartsdag. Het doet er verder niet toe, maar [Rasji](#) legt uit dat dit precies 11 dagen later is dan de dag een jaar eerder waarop Noach in de ark gegaan was en de zondvloed begonnen was ([Genesis 7.11](#): *...in de tweede maand op de zeventiende dag na nieuwemaan...*). Die elf dagen maken van een maanjaar precies en vol zonnejaar, want, zegt Rasji, *de straf voor het geslacht van de zondvloed was een vol jaar*. Rasji geeft [bij Genesis 8.5 een hele redenering](#) over welke maand het nu precies moet zijn en komt uit bij de nu gangbare Joodse kalender. Daar telt hij ook 21 dagen tussen het uitzenden van de raaf en het openen van de ark. (De raaf geldt overigens als aaseter en is daarom niet *koosjer*; de duif is wel *koosjer*.) Bijbelse tijdrekening is altijd nauwkeurig, maar meestal niet synchroon met onze telling van uren, dagen, maanden en jaren.

zondag.

Bij het lezen van het Evangelie naar Johannes moet je altijd goed opletten. Hij kiest zijn woorden zorgvuldig, maar hij weeft ook voortdurend twee verhalen door elkaar. Aan de oppervlakte is dat het verhaal van het leven en onderricht van Jezus. Maar daaronder gaat het verhaal schuil van de discussies in de gemeente voor wie Johannes dat verhaal vertelt. En tussen de tijd van die gemeente en de tijd van Jezus zelf staan twee of drie generaties.⁵

Er is een historische en een theologische verhaallijn en die twee zijn verweven. De historische lijn vertelt hoe Jezus plotseling aanwezig is in het midden van de leerlingen, laat op de dag waarop in alle vroegte de vrouwen het lege graf vinden. Dat is een ontroerend verhaal waaruit wij nog vandaag hoop en kracht kunnen putten. Maar het is geschiedenis.

De theologische verhaallijn komt welbeschouwd veel dichter bij ons. Die lijn knoopt direct aan bij de situatie van die vroege gemeente van Johannes, waarschijnlijk ergens in Palestina. In die gemeente komen Joodse en niet-Joodse volgelingen van Jezus bijeen. De een wil zich strikter aan de Joodse wetsregels houden en binnen de kring van de synagoge blijven. De ander zoekt juist de ruimte daarbuiten en niet de afzondering. De 'strikten' worden door Johannes 'de Judeeërs' genoemd en die kunnen kennelijk behoorlijk losbranden. Met dat in gedachten lezen we het verhaal met andere ogen.

Die gemeente van Johannes komt bijeen op de eerste dag van de week, de zondagavond, nadat op zaterdag de bijeenkomst in de synagoge is geweest. Ze doen de deuren dicht, want ze willen niet op de huid gezeten worden door de strikten, 'de Judeeërs'. Zomaar staat Jezus in hun midden. Hoe? Dat staat er niet. Maar ze zien de tekens van zijn aanwezigheid: *zijn handen en zijn zijde*. Zouden we dat niet kunnen lezen als een verwijzing naar het brood en de wijn die ze samen delen iedere zondagavond? Zijn dat niet concrete zaken die iets aanwezig stellen dat zelf niet tastbaar of concreet is, namelijk de levende Heer? Want die Heer komt daar binnen met de eenvoudige vredegroet, waarmee hun viering begint. En na die viering gaan ze iedere week opnieuw als 'gezondenen', als 'apostelen', naar buiten om in de komende week die vrede van de Heer waar te maken en te delen.

Er is een fundamenteel verschil tussen Noach en de leerlingen van Jezus. Beiden zitten ze

⁵ Dat er twee verhaallijnen, een 'historische' en een 'theologische', dooreen lopen wordt degelijk onderbouwd in J. Louis Martyn, [History and Theology in the Fourth Gospel](#). Third Edition (Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2003). Dat betoog is voor mij een eye-opener geweest en het staat nog steeds als een huis. Recent is Geurt Henk van Kooten, hoogleraar Nieuwe Testament in Cambridge en voordien in Groningen, met een nieuwe theorie gekomen, namelijk dat het Evangelie van Johannes niet dateert uit het begin van de 1e eeuw, zoals we al een eeuw of wat geleerd hebben, maar van vóór de verwoesting van de tempel in Jeruzalem in 70 en zelfs dat het het oudste evangelie is. Zie: [Echo's van het goede nieuws](#). De evangeliën in context, toen en nu (Utrecht: KokBoekencentrum, 2025). Hij baseert dat in feite op een enkele tegenwoordige tijd (*praesens*) in [Johannes 5.2](#): *Er is nu in Jeruzalem bij de Schaapspoort een bad...* Van Kooten gebruikt een grammaticale tijd dus als chronologische tijd, terwijl in het klassieke Grieks, Hebreeuws en Hebreeuws de werkwoordstijden juist niet chronologisch gezien moeten worden. In dit geval heet een tegenwoordige tijd dan ook *praesens historicum*: iets uit het verleden wordt in de tegenwoordige tijd opgevoerd. Volgens Van Kooten dus niet. Maar wat hij in feite doet is op deze manier een historische verankering creëren voor de dogmatische stelling dat de goddelijkheid van Jezus al in de 1e eeuw beleden werd. Want die goddelijkheid staat immers in [Johannes 1.1-18](#)? Zo schuift hij een theologische vooronderstelling in een bijbelse tekst en bovendien zonder dat te verantwoorden. Wat mij betreft en zeer nadrukkelijk: tweemaal nee! Geen geforceerde vroege datering en geen dogma van goddelijkheid in Johannes' proloog!

binnen, ramen en deuren dicht. Maar Noach zit daar passief af te wachten. Pas als God hem tenslotte daar expliciet de opdracht voor geeft, gaat hij uit de ark.

De leerlingen zijn actief. Ze wensen elkaar vrede. Ze lezen de Schriften en herinneren zich de woorden van Jezus. En ze doen dat met het oog op hun concrete leven daar buiten die zaal. Het zijn in hun kring juist die 'Judeeërs' die afwachten tot ze vaste regels regels en zekerheid krijgen. De leerlingen willen die passiviteit juist buiten de deur houden en daarom zit die deur dicht. In hun actieve leren en vieren is Jezus levend aanwezig. Ze zien hem voor zich, ze horen hem spreken. Ze breken samen het brood en delen de wijn en in die symbolen weten ze hun Heer bij zich. In Schotland zou ik nu gezegd hebben: *That's the Spirit* – want zo komt de Geest binnen: wanneer mensen eendrachtig en oprecht waarheid en gerechtigheid najagen.

(En tussen haakjes: dat is ook precies wat Joden doen, en altijd hebben gedaan, van orthodox tot progressief: actief leren uit de Torah en zelf in beweging komen.)

Dat kunnen wij prima op onszelf betrekken. Zijn wij als Noach en wachten we af tot iets of iemand buiten ons een opdracht geeft? Wachten we eerst tot we alles zeker weten en alle risico's hebben uitgesloten? Doen we alles netjes volgens het boekje of durven we zelf keuzes te maken? Lezen we onze heilige Schrift als een set vaste gedragsregels, als een spoorboekje voor wat er komen gaat? Of lezen we het als het Levende Woord, als vragensteller die ons aanspoort om zelf antwoorden te vinden, als motor om goed te handelen? En zijn onze gebeden vragenlijstjes die alles afschuiven naar God of zoeken we in gebed naar Gods aanwezigheid bij dat wat we zelf doen of laten, zeggen of juist niet zeggen? Zijn onze sacramenten verplichte rituelen of helpen ze ons deze werkelijkheid met andere ogen te bezien?

Zo kunnen we dit verhaal ook op een andere manier lezen. Een manier die veel dichter bij onszelf komt, want ook wij komen op zondag samen in de hoop (en verwachting) dat de Heer in ons midden zal zijn. In woorden en symbolen, opdat ook wij in de komende week weer leerlingen van de Heer kunnen zijn in de dingen die wij zeggen en doen (of juist niet).

En dan wordt het duidelijk dat er *een heilige geest* aan ons wordt meegegeven. Wij denken dat meestal veel de groot en te absoluut: 'Dé Heilige Geest', alsof het een bovennatuurlijk wezen zou zijn.⁶ Maar de geest die Jezus ons meegeeft is niet anders dan de moed en de creativiteit, de barmhartigheid en de wijsheid waarmee we iedere week door het leven gaan. We hoeven geen wonderen te verrichten of in tongen te spreken. (Geef mij vier whiskies en ik spreek ook in tongen.)

Een heilige geest helpt ons het goede te blijven zoeken, zien en vinden. *Een heilige geest* leert ons te luisteren voor we spreken en te handelen zonder eerst alles zeker te weten. *Een heilige geest* leert ons te leven en lief te hebben. En dat gaat zeker ook over het weten waar en wie

⁶ Het is een hardnekkige vertaalzonde om steeds een bepaald lidwoord – 'de' of 'het' – in te voegen waar dat in het Grieks niet staat. Laat het dan weg of gebruik het onbepaald lidwoord – 'een'. Het is evenmin behulpzaam om met hoofdletters te strooien waar noch het Grieks, noch het Hebreeuws, dat onderscheid kent. 'De Heilige Geest' is een van de drie personen in het leerstuk van de drieëenheid, maar dat kwam er pas in de 4e eeuw. *Een heilige geest* houdt het begrip veel meer open, waarbij triniteit makkelijker het oorspronkelijk gewicht krijgt van een geloofsuitdrukking in plaats van het bijna feitelijk vaststaande dat het in het moderne westerse denken heeft gekregen.

we moeten vergeven en wanneer dat juist niet kan.

-

Noach doet gehoorzaam wat God hem opdraagt, maar niet meer dan dat. Hij eindigt ladderzat en in zijn blote billen in zijn tent.⁷ Een man die zich houdt aan de regels, maar tenslotte door de mand valt. *Een heilige geest* valt bij hem niet te bespeuren. Zijn tijdlijn rolt zich volgens het boekje af, terwijl hij nou juist zelf zijn stappen in de tijd had moeten zetten.

Volgelingen van Jezus zijn niet meer of minder dan Noach. Zij kennen net zo goed de gemakzucht om braaf de regels te volgen en niets meer dan dat. Maar soms moet je de regels buigen of zelfs breken, soms moet je ze volhardend vasthouden. Soms kun je veel vergeven, soms moet je iets als onvergeeflijk behandelen. Soms weet je heel zeker dat de Heer nabij is, soms vervloek je diens afwezigheid.

Het komt erop aan om het onderscheid tussen die zaken te kennen. Daarvoor komt ons *een heilige geest* te hulp. Die zweeft niet boven de werkelijkheid en komt niet uit de hemel vallen. Die *geest* wordt enerzijds gevoed en gevormd door trouw die wekelijkse oefening in ontmoeting met de Heer te volgen, maar anderzijds door zelf stappen te zetten in het leven van alledag.

De tekenen der tijden lezen we niet uit een spreadsheet of een takenlijst. Om die te herkennen, om Gods Aanwezigheid te bespeuren, hebben we liefde nodig en moed, gevoel voor rechtvaardigheid en barmhartigheid, gezond verstand en een groot hart. Ofwel: *een heilige geest*. En soms lukt dat zomaar.

Precies dat zijn de momenten waarop Pasen en Pinksteren op één dag vallen.

Amen.

Orgelspel

Zingen : *Lied 644*: 3, 4, 5

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden

Onze Vader

Slotlied : *Lied 419*

Collecte : *bij de uitgang* (??)

Zegen

⁷ [Genesis 9,20-29](#).